

BERNARD WERBER s-a născut la Toulouse în 1961. După ce termină liceul, începe să scrie romanul *Les fourmis* și urmează Facultatea de Drept în orașul natal. Apoi studiază jurnalismul la Paris, primește o bursă în Africa, scrie pentru mai multe publicații din Franța. În 1991 îi apare la Editura Albin Michel *Les Fourmis*, volumul pe care-l începuse în adolescență. Cartea are un succes imediat, este tradusă în treizeci de limbi și cucerește milioane de cititori. În 1992 i se publică *Le Jour des fourmis*. Volumul al treilea al seriei, *La Révolution des fourmis*, vede lumina tiparului în 1996. Urmează, de-a lungul anilor, aproape treizeci de cărți (serii SF, volume de proză scurtă, lucrări experimentale) care reflectă interesul autorului pentru știință, filozofie, spiritualitate, scrierile sale ilustrând și combinarea dintre genurile literare.

BERNARD WERBER

■ ZIUA FURNICILOR

Ediția a II-a

Traducere din limba franceză
NICOLAE BALTA

MULȚUMIRI PENTRU:

Gérard și Daniel Amzallag, David Bauchard, Fabrice Coget, Hervé Desinge, Dr. Michel Dezerald, Patrick Filipini, Luc Gomel, Joël Hersant, Irina Henry, Christine Josset, Frédéric Lenorman, Marie Lag, Eric Nataf, Profesor Passerat, Olivier Ranson, Gilles Rapoport, Reine Silbert, Irit și Dotan Slomka.

N.B.: Și, în egală măsură, un gând pentru toți copacii care au furnizat pasta de celuloză necesară fabricării cărților *Furnicile* și *Ziua furnicilor*. Fără ei, nimic nu ar fi fost posibil.

CUPRINS

Primul arcan:	
STĂPÂNII ZORILOR.....	9
Al doilea arcan:	
ZEII SUBTERANI.....	117
Al treilea arcan:	
PRIN SABIE ȘI PRIN MANDIBULĂ	193
Al patrulea arcan:	
VREMEA CONFRUNTĂRIILOR	259
Al cincilea arcan:	
SENIORUL FURNICILOR	327
Al șaselea arcan:	
IMPERIUL DEGETELOR.....	405
<i>Glosar</i>	483
<i>Mulțumiri</i>	486

PRIMUL ARCAN
STĂPÂNII ZORILOR

1. PANORAMIC

NEGRU

A trecut un an. Pe cerul de august, fără lună, clipește stelele, într-un târziu, tenebrele se risipesc. O lucire. Fâșii de ceață se preling peste pădurea Fontainebleau. Un soare purpuriu și puternic le împrăștie de îndată. Totul scânteiază acum, acoperit de rouă. Pânzele de păianjen se transformă în țesături exotice, din perle portocalii. Se anunță o zi călduroasă.

Vietăți minuscule freacă pe sub rămurișuri. Pe iarbă, printre ferigi. Pretutindeni. Din toate speciile și nenumărate. Roua, ca o licoare pură, spală pământul pe care se va desfășura cea mai ciudată dintre av...

2. TREI SPIOANE ÎN INIMA ORAȘULUI

Avansați, repede.

Ordinul parfumat e categoric: nu e timp de pierdut cu observații inutile. Cele trei siluete întunecate zoresc de-a lungul culoarului secret. Cea care merge pe tavan își târăște cu nonșalanță antenele la înălțimea solului. E rugată să coboare, dar ea le dă

asigurări că se simte mult mai bine așa: cu capul în jos. Îi place să perceapă realitatea răsturnată.

Nimeni nu insistă. De ce nu, la urma urmei? Trioul cotește pentru a se vâri într-un tunel mai îngust, sondând cu atenție cel mai neînsemnat ungher înainte de a face vreun pas cât de mic. Pentru moment, totul pare atât de liniștit, încât e de-a dreptul îngrijorător.

Iată-le ajunse în inima Cetății, într-o zonă care este cu siguranță foarte supravegheată. Pașii li se fac mai mici. Peretii galeriei sunt tot mai lucioși. Tot mai des li se-ntâmplă să derapeze pe resturi de frunze moarte. O neliniște surdă inundă fiecare celulă a carcaselor lor roșcate.

Iată-le ajunse în sală.

Adulmecă mirosurile care plutesc în aer. Se simte iz de rășină, de coriandru și de cărbuni. Încăperea aceasta este o invenție de ultimă oră. În toate celelalte orașe ale furnicilor, boxele nu servesc decât la stocarea hranei sau a ouălor. Or, anul trecut, chiar înainte de începutul perioadei de hibernare, cineva a emis o sugestie:

Nu trebuie să ne mai lăsăm ideile să se piardă.

Inteligența Roiului se reinnoiește prea repede.

Gândurile strămoșilor trebuie să le fie de folos urmașilor noștri.

Conceptul de stocare a reflecțiilor era cu totul nou la furnici. Și, totuși, el entuziasmase o mare parte din cetățeni. Fiecare venise să-și deverseze feromonii înțelepciunii în recipientele prevăzute în acest scop. După care, acestea fuseseră orânduie pe teme.

Toate cunoștințele lor erau de-acum adunate în această vastă boxă: „Biblioteca chimică.“

Cele trei vizitatoare continuă să înainteze, cuprinse de admirație, în pofida spaimei. Spasmele antenelor le trădează emoția.

De jur împrejurul lor, ovoide fluorescente sunt aliniate în rânduri de câte șase, învăluite de aburi amoniacali ce le fac să pară niște ouă calde. Dar cochiliile acestea transparente nu conțin nici cea mai mică urmă de viață embrionară. Înțepenite în gânga lor de nisip, ele sunt pline până la refuz de relatări olfactive pe sutele de teme repertoriate: istoria reginelor din dinastia Ni, biologie curentă, zoologie (multă zoologie), chimie organică, geografie terestră, geologia straturilor de

nisip subpământene, strategia celor mai celebre bătălii, politica teritorială din ultimii zece mii de ani. Se află acolo până și rețete de gătit sau planurile cotloanelor celor mai rău famate ale Cetății.

O mișcare de antene,

Repede, repede, să ne grăbim, altfel...

Furnicile își curăță la iuteală apendicele senzoriale cu ajutorul periei cu o sută de fire de la coate, apoi pornesc să inspecteze capsulele în care sunt stivuiți feromonii mnezici, atingând ușor ovulele cu extremitatea sensibilă a antenelor, astfel încât să le identifice fără greș.

Deodată, una dintre furnici încremeneste. I s-a părut că a perceput un zgomot. Un zgomot? Fiecare din ele își zice că, de data aceasta, vor fi descoperite.

Rămân în așteptare, febrile. Cine poate să fie?

3. ACASĂ LA FRAȚII SALTA

– Deschide, trebuie să fie domnișoara Nogard!

Sébastien Salta se ridică, întinzându-și trupul nesfârșit, și răsuci mânerul ușii.

– Bună ziua, spuse el.

– Bună ziua, e gata?

– Da. E gata.

Cei trei frați Salta se apropiară laolaltă de cutia voluminoasă de polistiren, din care scoaseră o sferă de sticlă, deschisă în partea superioară și plină cu granule maronii.

Se aplecară tustrei asupra recipientului și Caroline Nogard nu se putu abține să nu-și introducă în el mâna dreaptă. O cantitate neînsemnată de nisip întunecat la culoare i se scurse printre degete. Mirosi bobite, de parcă ar fi fost o cafea cu aromă neprețuită.

– V-a cerut eforturi mari, nu-i așa?

– Enorme, răspunseră într-un glas cei trei frați Salta.

Iar unul dintre ei adăugă:

- Dar a meritat!

Sébastien, Pierre și Antoine Salta erau niște coloși. Fiecare avea probabil vreo doi metri. Se lăsară în genunchi pentru a-și cufunda, la rândul lor, degetele lungi în globul de sticlă.

Trei lumânări fixate într-un sfeșnic înalt luminau întreaga scenă, aruncând luciri ciudate, de un galben bătând în portocaliu.

Caroline Nogard așeză globul într-o valiză, înfășurându-l în mai multe straturi de vată de sticlă. Îi cântări cu privirile pe cei trei uriași și le zâmbi. Apoi, în tăcere, își luă rămas-bun și plecă.

Pierre Salta lăsă să-i scape un oftat de ușurare:

- De data aceasta, cred că suntem pe cale să ne atingem țelul!

4. FUGĂ ȘI URMĂRIRE

Alarmă falsă: nu e decât o frunză uscată care a trosnit. Cele trei furnici își reiau investigațiile.

Rând pe rând, miros recipientele doldora de informații lichide. În sfârșit, găsesc ce căutau.

Din fericire, nu le-a fost prea greu să-l descopere. Apucând prețiosul obiect, și-l trec de la una la cealaltă. E un ou umplut cu feromoni și închis ermetic cu o picătură de rășină de pin. Îl decapsulează. Un prim parfum le izbește cele unsprezece segmente antenare:

Decriptare interzisă.

Perfect. Aceasta e cea mai bună garanție a calității. Așază oul la loc și-și cufundă cu lăcomie antenele în el. Textul mirositor le urcă prin meandrele creierelor.

Decriptare interzisă.

Feromon memorie nr. 81

Tema: Autobiografie

Numele meu este Chli-pou-ni.

Sunt fiica lui Belo-kiu-kiuni.

Sunt cea de-a 333-a regină a dinastiei Ni și născătoarea unică a orașului Bel-o-kan.

Nu m-am numit dintotdeauna astfel. Înainte de a fi regină, eram cea de-a 56-a prințesă a Primăverii. Căci aceasta este casta mea și acesta e numărul meu de pontă.

Când eram tânără, credeam că orașul Bel-o-kan este granița Universului. Credeam că noi, furnicile, suntem singurele ființe civilizate de pe planeta noastră. Credeam că termitetele, albinele și viespile sunt popoare sălbatice care nu ne acceptă tradițiile și obiceiurile pur și simplu din obscurantism.

Credeam că celelalte specii de furnici sunt degenerate și că furnicile pitice sunt prea mici ca să ne facem griji din pricina lor.

Trăiam pe atunci închisă în permanență în gineceul prințeselor virgine, în interiorul Cetății Interzise. Singura mea ambiție era să-i semăn cândva mamei mele și să construiesc la rândul meu o federație care să înfrunte vremurile în toate sensurile expresiei acesteia.

Așa au decurs lucrurile până în ziua când un tânăr prinț rănit, 327, a venit în loja mea și mi-a povestit ceva ciudat. El afirma că o expediție de vânătoare fusese pulverizată în întregime de o armă nouă, cu efecte devastatoare.

Bănuiala noastră se îndrepta pe atunci asupra furnicilor pitice, care erau rivalele noastre, și am purtat împotriva lor, anul trecut, marea bătălie a Macilor. Ea ne-a costat mai multe milioane de soldați, dar am câștigat-o. Iar victoria aceasta ne-a dovedit că bănuielile noastre erau greșite. Piticele nu posedau nicio armă secretă de anvergură.

Ne-am gândit apoi că era vorba de termite, dușmanii noștri ereditari. A fost o nouă greșală. Marele oraș termit din Est se transformase într-un oraș-fantomă. Un misterios gaz clorat îi otrăvise pe toți locuitorii.

Am făcut atunci investigații în interiorul propriiri noastre Cetăți și am avut astfel de înfruntat o armată clandestină care își imagina că protejează colectivitatea omițând să-i dezvăluie informațiile considerate a fi prea neliniștitoare. Ucigașele acestea răspândeau un anumit miros de stâncă și pretindeau că joacă rolul

globulelor albe. Ele constituiau autocenzura societății noastre. Am luat astfel cunoștință de faptul că în propriul nostru organism-comunitate exista un sistem de apărare imunitară, în stare de orice pentru a-i menține pe toți în ignoranță!

Dar după extraordinara odisee a luptătoarei asexuate 103 683, am sfârșit prin a înțelege despre ce este vorba.

La extremitatea orientală a lumii există...

Una dintre cele trei furnici își întrerupe lectura: i s-a părut că simte o prezență. Rebelele se ascund și pândesc. Nimic nu mișcă însă în jur. O antenă se înalță timid din ascunzătoare, imitată în scurt timp de alte cincii.

Cele șase apendice senzoriale se transformă în radare și vibrează cu 18 000 de mișcări pe secundă. Tot ce răspândește un miros oricât de slab de jur împrejurul lor este identificat instantaneu.

Încă o alarmă falsă. Nu e nimeni prin împrejurimi. Furnicile reiau decodificarea feromonului.

La extremitatea orientală a lumii există turme de animale de o mie de ori mai gigantice.

Mitologiile mirmeciene¹ vorbesc despre ele în termeni poetici. Cu toate acestea, ele n-au nimic comun cu poezia.

Dădacele ne spuneau povești de groază despre ele ca să ne sperie. Dar ele depășesc orice poveste de groază.

Până atunci, nu acordasem nicicând prea multă încredere relatărilor despre monștrii uriași care păzesc marginile planetei și trăiesc în turme de câte cincii. Eram convinsă că nu sunt decât niște născociri, destinate exclusiv prințeselor virgine și neștiutoare.

Acum știu că EI există cu adevărat.

Distrugerea acelei prime expediții de vânătoare LOR li se datorează.

Gazele care au otrăvit orașul termit LOR li se datorează.

¹ Adjectiv derivat din termenul „Myrmicinae“, denumirea uneia dintre cele cincii subfamilii ale speciei Formicidae (n. tr.).

Incendiul care a devastat Bel-o-kan și a ucis-o pe mama mea tot LOR li se datorează.

LOR: DEGETELOR.

Voiam să le ignor. Dar de-acum mi-e imposibil s-o mai fac.

Prețutendeni în pădure este detectată prezența lor.

Zilnic, rapoartele cercetașelor confirmă faptul că ele se apropie puțin câte puțin de lumea noastră și că sunt foarte periculoase.

Drept care am luat astăzi decizia de a-i convinge pe ai mei să pornească o cruciadă împotriva DEGETELOR. Va fi o mare expediție armată, vizând eliminarea, cât mai e timp, a tuturor DEGETELOR de pe planetă.

Mesajul este atât de deconcertant, încât au nevoie de câteva secunde pentru a-l asimila. Cele trei furnici-spioane voiseră cu orice preț să afle. Ei bine, acum au aflat! O cruciadă împotriva Degetelor!

Trebuie să le avertizeze cu orice preț pe celelalte. Măcar de ar putea să mai afle ceva în plus, oricât de puțin! De comun acord, își cufundă din nou antenele.

Pentru a le veni de hac acestor monștri, am plănuit ca respectiva cruciadă să includă douăzeci și trei de legiuni de infanterie de asalt, paisprezece legiuni de artilerie ușoară, patruzeci și cincii de legiuni de luptă corp la corp, antrenate pentru orice tip de teren, douăzeci și nouă de legiuni...

Un zgomot, din nou. De data aceasta nu mai încapă nicio îndoială. Pământul uscat trosnește sub apăsarea unei gheare. Cele trei intruse își înalță apendicele încă năclăite de informații secrete. Totul a mers prea ușor. E limpede că au căzut într-o capcană. În clipa aceasta sunt convinse că n-au fost lăsate să pătrundă în Biblioteca chimică decât pentru a putea fi demascate mai ușor.

Picioarele li se îndoie, gata să țâșnească. Prea târziu. Celelalte sunt deja acolo. Rebelele abia au timp să înhațe cochilia care

conține prețiosul feromon mnezic și să fugă printr-un mic culoar transversal.

Alarma răsună în jargonul olfactiv belokanian sub forma unui feromon cu formula chimică „C₈-H₁₈-O“. Reacția este imediată: deja se aude foșnetul iscat de labele sutelor de luptătoare.

Intrusele fug cât le țin puterile. Ar fi păcat să moară acolo de vreme ce sunt singurele rebele care au pătruns vreodată în Biblioteca chimică și au reușit să descifreze feromonul fără îndoială cel mai important al reginei Chli-pou-ni!

De-a lungul și de-a latul coridoarelor Cetății începe o urmărire amețitoare. Furnicile aleargă atât de repede, încât iau unele viraje perpendicular cu solul, ca într-un raliu de *bobsleigh*.

Uneori, în loc să coboare, continuă să sprinteze pe plafon. E adevărat că noțiunile de „sus“ și de „jos“ sunt cu totul relative într-un furnicar. Când ai gheare, poți umbla și chiar alerga pe oriunde.

Bolizii cu șase labe gonesc vertiginos. Decorul din jur pare să se năpustească spre ei.

Traseul urcă și coboară, cotește. Fugarele și urmăritoarele sar peste o prăpastie, reușind să treacă la limită, în afară de una singură, care se împiedică și cade.

O mască lucioasă se ivește în fața primei rebele, care nici nu mai are timp să-și dea seama ce i se întâmplă. De sub mască se înalță vârful ascuțit al unui abdomen încărcat cu acid formic. Jetul clocotitor o transformă instantaneu pe furnică într-o pastă moale. Cea de-a doua rebelă, cuprinsă de panică, face cale întoarsă și se năpustește într-un gang lateral.

Să ne dispersăm! urlă ea în limbaj olfactiv. Cele șase labe scurcă adânc solul. Degeaba! O luptătoare își face apariția în stânga ei. Amândouă aleargă atât de repede, încât luptătoarea nu poate nici să-și apuce prada cu mandibulele, nici să-și direcționeze jetul de acid. Atunci, o îmbrânțește și încearcă s-o strivească de pereți.

Carapacele se ciocnesc cu un zgomot surd. Cele două furnici, propulsate cu mai mult de 0,1 km/oră prin coridoarele strâmte ale furnicarului, încasează fiecare niște lovituri ca de berbece. Încearcă să-și pună piedică. Se înțeapă cu vârful mandibulei.

Iuțeala cu care se deplasează este atât de mare, încât niciuna nu observă că drumul se îngustează din ce în ce, astfel încât fugara și urmăritoarea ei, proiectate dintr-odată într-o galerie ca o pâlnie, se percutază reciproc. Cei doi bolizi explodează laolaltă și bucăți de chitină sfărâmată se împrăstie până departe.

Cea de-a treia rebelă se năpustește înainte, mergând pe plafon, cu capul în jos. O artileristă o țintește și îi pulverizează cu precizie laba posterioară dreaptă. Din pricina șocului, spioana scapă ovoidul ce conține feromonul mnezic al reginei.

Un paznic recuperează neprețuitul obiect.

O alta împroașcă zece picături de acid și lichefiază una dintre antenele supraviețuitoarei. Impactul rafalei avariază plafonul, făcând să cadă din el bucăți care opresc momentan trecerea.

Mica rebelă poate să răsufle o clipă, dar știe bine că n-o să mai ajungă prea departe. Nu numai că are o antenă și o labă mai puțin, dar gârziile trebuie să păzesc acum toate ieșirile.

Deja, soldații sunt în spatele ei. Tirurile de acid formic țâșnesc din plin. Încă o labă îi este retezată, una din față de astă dată. Cu toate acestea, aleargă mai departe cu cele patru care i-au rămas și izbutește să se ghemuiască într-o anfractuozitate a culoarului.

O furnică-soldat o țintește, dar rănita dispune și ea, la rândul ei, de acid. Răsturnându-și abdomenul, se plasează fulgerător în poziție de tir și trage în cealaltă. În plin! Furnica-soldat a fost mai puțin îndemânică și nu a reușit decât să-i taie laba mijlocie dreaptă. I-au mai rămas doar trei. Ultima dintre furnicile-spioane șchioapătă, gâfâind. Trebuie cu orice preț să scape din capcana asta și să le avertizeze pe celelalte rebele în legătură cu această cruciadă contra Degetelor.

A trecut pe aici, pe aici, emite o luptătoare care a descoperit cadavrul ars al duelistei.

Cum să scape? Supraviețuitoarea se face una cu tavanul. Celorlalte nu le va trece prin cap să se uite în sus.

Plafonul e cu siguranță locul ideal pentru a improviza o ascunzătoare.